עין משפט
נר מצוה

א מיי' פ"ג מהלכות פסה"מ הלכה יג: ב [מיי' שם הלכה יב]: ג מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה ב: ד מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה ז: ה מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה א: ו מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה ז: ז מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה לב וע' בכ"מ ורש"ק:

שינויי נוסחאות

א] נזרק דמה של אחת מהן (ש"מ), ב] המעילה כך יפטור (ש"מ), ג] אם פטר בשר (ש"מ), ד] הוא שיפטור את (ש"מ), ה] ואתה אי אומר כן, כנ"ל (ש"מ). וגי' נ"ק בשם ס"י, ואתה אומר כן אילו, ו] הפריש שני אשמות (ש"מ), ז] בקלת ס"א נוסף. ל"א דנקא (ש"מ), ח] תיבת 'יש' נמחק (ש"מ). וכ"כ במ"ה שאינה בנוסח שבמשניות, ט] ובקדשים קלים כולו להחמיר (ש"מ). וכן בסיפא, י] ס"א ובבשר ואין חייבין עליהם משום ופיגול נותר וטמא לאחר (ש"מ), יא] בבשר ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא לאחר (ש"מ), יב] א"ר חנינא ליוצא ור"ע היא וכי אמר ר"ע (ש"מ), יג] דין הוא שיפטור את בשרה ואע"פ שיש פסול יוצא דהא נזרק דמה של אחד מהן נפסלה השניה. כנ"ל. וד"ה נזרק נמחק כולו. (נ"ק ע"פ דפו"ר), יד] משמע דכי היכי דאמר רבי אלעזר (ש"מ). ובמ"ה בשם נ"א גרס, משמע כדאמר דכי היכי, טו] מותר חטאת דחשבת להו. כנ"ל (צ"ק), טז] אחד בבת אחת בשחטן (ש"מ), ונ"ק הביא נ"א אחד בששחטן בבת אחת בשחטן, יז] ואתה אומר כן (צ"ק), יח] אשמות כל שכן (ש"מ), וגי' נ"ק אשמות לרבותא נקט וכל שכן, יט] הדם דאשם שלא (ש"מ), כ] דר"ל קרי ינוקא לפי שהיה בחור ממנו ואותביה ולא ידע. כנ"ל (צ"ק), כא] ל"א דינקא דדין דקאי הכא ואי קשיא (ש"מ), וגי' נ"ק דדייקא דדייק הכא, כב] מ"ש גבי ב' חטאות דשחט בבת אחת (צ"ק), כג] דחד אאימורין דאידך (ש"מ), כד] זה ועל זה. על (ש"מ), כה] זריקה חייבין משום פיגול ונותר וטמא אם פיגל בחד משני עבודות דזריקה קובעת בפיגול דכבר קרבו מתיריו ובתר הכי חייבין נמי על נותר וטמא והיינו להחמיר דקודם זריקה אין חייבין בכל הני ולאחר זריקה (ש"מ), כו] ברישא דסיפא ובסיפא דסיפא (צ"ה), כז] לשריפה ולא לאלתר (ש"מ ומ"ה), כח] דלא דמי דאי אמרת בשלמא גבי (ש"מ), כט] לעשות לחמו (ש"מ), ל] דאגב דתני מועלין (צ"ק), לא] באימורין נקט ואין (ש"מ), לב] לאחר שנראה לזריקה (ש"מ), לג] הוא הא ודאי דאיסורא איכא כיון (ש"מ), לד] בבשר שיצא וע"כ לא קאמר (ש"מ), לה] צורה לשרפו שאין זה קרוי פסולו בגופו דאמרינן בפסחים (ש"מ),

שיטה מקובצת

וקדם והעלה אימורין כו'. הקשה הר"ר שמואל מוורדין אמאי לא קאמר שהעלה האימורין לאחר שזרק דם של חבירו ואי ס"ד חד גופא הוא הותרו בזריקה וי"ל דכי נמי הוי חד גופא היינו למילף דמה פוטרת כמו לצאת (לידי) [מידי] מעילה אבל למילי דבתר זריקה לא הוי כחד גופא ולכך אמר וקדם והעלה לפני זריקה. תוס':

נזרק א] דם של אחד מהם אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר את בשרה מן המעילה ב] אף יפטור בשר חבירתה מן המעילה אם ג] הציל בשר חבירתה מן המעילה אף על פי שהוא פסול דין הוא ד] שיציל את בשרה אמר ריש לקיש משום רב אושעיא א)תשובה גנובה השיבו רבי עקיבא לאותו תלמיד בבת אחת אין בזה אחר זה לא דכיון דפסול הוא מה לי בבת אחת מה לי בזה אחר זה א"ל רבי יוחנן לריש לקיש ה]ואתה אי אתה אומר כן אילו הפריש ו] שתי אשמות לאחריות ושחט את שניהן וקדם והעלה אימורין של אחד מהן קודם זריקה אי אתה מודה אשאם עלו ירדו ואי ס"ד חד גופא הוא אמאי אם עלו ירדו ז]האמר עולא באימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דם לא ירדו נעשה לחמו של מזבח אישתיק אמר ר' יוחנן קצצתינון לרגלוהי דינוקא ז]: **מתני'** ח] (יש) מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים ט]כולהו להחמיר כיצד גקדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין באימוריהן ובבשר י] לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר דועל זה ועל זה חייב משום פיגול נותר וטמא נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולן להחמיר כיצד הקדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין לא באימורין ולא בבשר יא] לאחר זריקת דמים מועלין באימורין ואין מועלין בבשר על זה ועל זה וחייבין עליו משום פיגול נותר וטמא נמצא מעשה דמים בקדשים קלים כולן להחמיר: **גמ'** קתני אין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דכהן הוא לא קשיא משום דנסיב רישא מועלין נסיב סיפא אין מועלין אימא סיפא בקדשים קלים כולהו להחמיר כיצד בשר קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין בהן ובאימוריהן ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דבעלים הוא גאמר ר' חנינא יב]ליוצאין ור"ע היא כי אמר ר"ע זריקה זמועלת ליוצא לשריפה

אמר רבי יוחנן קצצתינון רגלוהי דינוקא. כלומר סתרתי דברי ר"ל דודאי לאו טעמא דר"ע משום דחד גופא הוא דא"כ גבי מפריש שני אשמות וכו' שהבאתי למעלה הוה לן למימר לא ירדו כדפרישית דנעשו לחמו של מזבח אלא ודאי טעמיה דר"ע משום בת אחת וא"ת מ"מ כיון דמהני טעמא דבבת אחת לענין לפטור הבשר מן המעילה למה לא יועיל באימורין לעשותן לחמו של מזבח כמו דמדמה להו בטעמא דחד גופא הוא י"ל דלא דמי כח]דאמרינן דטעמא גבי לפטור בשר מן המעילה משום בת אחת ניחא דודאי כיון דרצה מזה זורק רצה מזה זורק דין הוא שיפטור מן המעילה אף בשר חברתה שלא נזרק דמה אבל כט]ליעשות לחמו של מזבח ולומר דלא ירדו לא חשיבא כל כך האי טעמא אלא אי אמרת דטעמא משום חד גופא א"כ הוי טעם חשוב אף לענין שלא ירדו:

ועל זה וזה חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא. פירוש על זה ועל זה על הבשר ועל האימורים: **נמצא** מעשה דמים להקל ולהחמיר בקדשי קדשים. פירוש להקל שע"י זריקת הדמים אין מועלין דלא מיקרו תו קדשי ה' ולהחמיר לחייב עליו משום פיגול נותר וטמא: **הא איסורא איכא.** שאסור לאכול והא ממונא דכהן הוא קושיא היא דבהדיא כתיב בקרא (ויקרא ז) דכהנים אכלי להו: **הא ממונא דבעלים הוא.** ולא משני כדלעיל דאגב ל] מועלין באימורים לא]קתני ואין מועלין בבשר דודאי לעיל משני שפיר דאיידי דתנא רישא מועלין באימורים ובבשר גבי לפני זריקת דמים תנא נמי גבי אחר זריקה ואין מועלין בבשר אע"ג דאיסורא נמי ליכא אלא הכא גבי קדשים קלים דלא שייכא שום מעילה בבשר אף קודם זריקה לית ליה למיתני אין מועלין בבשר אגב מועלין באימורים ונראה דלא פריך אלא למ"ד היתר אכילה שנינו דאי למ"ד היתר זריקה אם כן לאחר זריקה ר"ל לאחר לב]שניתר לזריקה ואף על פי שלא נזרק ואם כן מאי פריך הכא ממונא דבעלים הוא לג]ודאי דאיסורא כיון שלא נזרק הדם: **כי אמר רבי עקיבא מועלת ליוצא לשרפה.** פירוש אין הכי נמי דאיסורא איכא דמיירי בבשר לד]שיצא עד כאן לא קאמר ר"ע דזריקה מועלת ליוצא אלא לענין לאקבועי בפיגול ונותר וטמא וצריך עיבור צורה לה]לשרפן שאין זה קרוי פסולו בגופו דאמר בפסחים (דף פג.) ישרף מיד דזריקה מהניא ליה ומשוי ליה כאילו לא יצא והויא ליה פסולו מחמת דבר אחר דאמרינן בפסחים (שם) שצריך עיבור צורה

יג]**נזרק דמה וכו'.** נפסלה השניה במותר חטאת: **דין** (א) **שיפטור את בשרה.** ואע"פ שיש פסול יוצא: **תשובה גנובה השיבו.** כלומר לא היתה מעלייתא הא דהשיבו ושחט את שתיהן דמשמע דבבת אחת אז דמה פוטר בשר חבירתה אע"ג דפסול הוא דהכי משמע דכי היכי יד]דמפרש רבי אלעזר לעיל [ע"א] דלא אמר רבי עקיבא אלא ששחט שתיהן בבת אחת האי דאמר רבי עקיבא נמי הכא ושחט את שתיהן היינו בבת אחת הא שחטן בזה אחר זה לא והיינו תשובה גנובה כיון דפסול הוא דמשמע שזרק דמה של אחת מהן נפסל השניה במותר חטאת: **מה לי בבת אחת מה לי בזה אחר זה.** הואיל וסבירא ליה לר' עקיבא דדמה פוטר בשר חבירתה אע"ג דפסול משום מותר חטאת טו]כי היכי דחשבת להו כגוף אחד טז] בשחטן נמי בזה אחר זה תהא דמה פוטר את של חבירתה אלא ודאי תשובה גנובה היא דלא שנא: **א"ל ר' יוחנן לר"ל ואתה** יז]**אי אתה אומר כן.** דחשבת להו כגוף אחד אף כי שחטן בזה אחר זה דדמה פוטר בשר חבירתה: **אילו הפריש שני אשמות לאחריות.** שאם יאבד אחד מהן שיתכפר באחר. והאי דנקיט שני אשמות יח]וכל שכן שתי חטאות לחטאת חמירא קדושתיה מאשם: **ושחט את שניהם וקדם והעלה אימורין של אחד מהן קודם זריקה.** ואח"כ זרק הדם יט]מאשם שלא קרבו אימורין: **אי אתה מודה שאם עלו.** אותן אימורין שירדו דזריקת דם דאידך לא מהניא להני אימורין דלאו דידיה משום דמגופא אחרינא נינהו: **ואי ס"ד.** כדקאמרת בזה אחר זה נמי פוטר בשר חבירתה משום טעמא דאמרת דכחד גופא הוא הכא אם עלו אמאי ירדו: **האמר עולא.** גבי גוף אחד אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים לא ירדו שנעשו לחמו של מזבח דקלטן מזבח דכיון דחד גופא הוא כי הדר וזריק הדם לאחר העלאת אימורין הויא זריקה ולא ירדו ואם כדבריך דטעמיה דר"ע הוי משום דכחד גופא דמו כי קדם והעלה אימורין ושוב נזרק הדם דאידך דלא העלו אימורין ליהני ליה דאם עלו לא ירדו אלא מדאמרינן דירדו שמע מינה דלאו משום דחד גופא הוא אלא היינו טעמיה דר"ע דכי שחט שתיהן בבת אחת דמה פוטר בשר חבירתה דרצה מזה זורק ורצה מזה זורק ולא אוקמינן טעמא משום דחד גופא הוא ולא תשובה גנובה השיבו: **אישתיק.** ר"ל: **אמר רבי יוחנן קצצתינון לרגליה דינוקא.** כ]ר"ל קרי ינוקא לפי שהיה בחור ממנו לאותביה הכי ולא ידע להשיבו. לישנא אחרינא כא]דדייקא דדייק דקאי (ב) הכי. ואי קשיא לך מ"ש גבי כב]חטאות בבת אחת דכי זרק דמה של אחת מהן דפוטר את בשר חבירתה והכא לא מרצה זריקה דחד כג]האימורין דאידך דאמרינן אם עלו ירדו הא לא קשיא דודאי גבי מעילה אמרינן דדמה של אחת מהן פוטרת את חבירתה מן המעילה אבל לרצות האימורין במזבח ודאי לא מרצה אלא זריקת דם שלו בעינן אע"ג דשחט שתיהן בבת אחת: **מתני' מעשה דמים.** היינו זריקה: **לאחר זריקת דמים אין מועלין בבשר.** דכבר יש בו שעת היתר לכהנים והיינו להקל דשוב אין בו מעילה: כד]**על זה וזה.** על האימורין ועל הבשר לאחר זריקה כה]חייב משום פיגול ונותר וטמא והיינו להחמיר דקודם זריקה אין חייבין בכל [הני אבל] לאחר זריקה נקבעו בכל הני: **לאחר זריקת דמים מועלין באימורין.** והיינו להחמיר דקודם זריקה לא הוה בהו מעילה כלל והשתא איתא מעילה באימורין: **ועל זה ועל זה וכו'.** והיינו נמי להחמיר כדפרישית לעיל: **נמצא מעשה דמים וכו': גמ' קתני.** רישא בשר קדשי קדשים לאחר זריקה אין מועלין בבשר: **מעילה הוא דליכא.** משמע הא איסורא איכא לכהן האוכלן ואמאי הא ממונא דכהן הוא: **נסיב בסיפא.** והאי דקתני אין מועלין לאו דוקא דמשמע מעילה הוא וכו' אלא משום דתנא רישא קודם זריקה מועלין בבשר דהא מועלין דוקא הוא דאכתי אין בו היתר לכהנים תנא סיפא נמי אין מועלין: **אימא סיפא כו' מעילה הוא דליכא.** בבשר [הא איסורא איכא] לישראל האוכלו: **והא ממונא [דבעלים] הוא וכו'.** והכא ליכא למימר משום דנסיב רישא מועלין תנא סיפא נמי אין מועלין דבתרוייהו כו][בסיפא] דרישא [ובסיפא] דסיפא אין מועלין קתני וכי היכי דדייקינן הכא הא איסורא איכא ה"נ דייקינן בסיפא [דרישא] ואמאי אית ביה איסור אכילה: **א"ר חנינא ליוצא.** כגון שיצא הבשר חוץ למחיצתו ושוב נזרק הדם ור"ע היא דאמר זריקה מועלת ליוצא (דם) דכי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא להוציאו ממעילה ולהביאו לשריפה כז]ולאלתר כמו שאר קדשים פסולין ולהכי מהניא ליה זריקה שאינו נשרף לאלתר אלא עד שתעבור צורתו:

מסורת הש"ס

א) [ע' בע"ז מד: פרש"י ותוס' ד"ה תשובה], ב) זבחים פג: פה., ג) [לקמן ח:],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דין הוא שיציל את בשרה: (ב) ד"ה אמר רבי יוחנן וכו' דדייק דקאי הכא והכי הוה גרסי והוה מדייקי להלכה על בוריה ואי קשיא לך:

מוסף רש"י

תשובה גנובה. כלומר דחהו בקש (ע"ז מד: עי"ש). **אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דם.** לא הוכררו למזבח, שזריקת דמן שלהן קובעתן לחלק גבוה לענין מעילה, מה שאין כן בקדשי קדשים שהן מתחילתן לגבוה ואימוריהן עומדין למזבח, אבל קדשים קלים אין בהן מעילה אפילו באימוריהן, כדתניא בתו"כ קדשי ה' המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים, אבל לאחר זריקת דמים יש מעילה באימוריהן, דנפקא לן מדכתיב כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים למעילה (זבחים פג:).

הדרן עלך קדשי קדשים

רבינו גרשום

תשובה גנובה השיבו. כלומר דלאו תשובה מעליא הוא דתריץ ליה נשחט שתיהן בבת אחת: דמשמע **דבבת אחת אין.** דדמה פוטר בשר חברתה אע"ג דפסול: הא שחטן **בזה אחר זה לא.** כיון דפסול דמותר חטאת הוי: **מה לי** דמה פוטר בשר חברתה **בבת אחת מה לי בזה אחר זה.** הואיל וסבירא ליה לר' עקיבא דדמה פוטר בשר חברתה אף על גב דפסול אלמא תשובה גנובה השיבו דלא שנא וקשיא לרבי אלעזר דאמר לא אמר ר' עקיבא אלא ששחט שניהם בבת אחת: **א"ל ר' יוחנן לריש לקיש אתה אומר כן.** דחשבת להו כחד גופא אפילו כי שחטן בזה אחר זה דדמה פוטר בשר חברתה: **אילו הפריש ב' אשמות לאחריות.** שאם תאבד אחת מהן שיתכפר באחרת. והאי דנקט אשמות ה"ה לחטאות דאמרינן כל שבחטאת מתה באשם רועה: **ושחט את** שתיהן וקדם והעלה **אימורין של אחת מהן** קודם זריקת דם דאידך. דדם של עצמו עדיין לא נזרק: **אי אתה מודה שאם עלו** אותן אימורין **שירדו.** דאע"ג דהדר זרק דם דאידך לא מהניא ההיא זריקה לאימורין דלאו דידיה משום דמגופא אחרינא נינהו: ואי סלקא דעתך כדקאמרת דלעולם חד גופא הוא אפילו בזה אחר זה אמאי אם עלו ירדו **האמר עולא אמורי** קדשים קלים שהעלן **לפני** זריקת דמים **לא ירדו נעשו לחמו** של **מזבח.** דקבעו מזבח דכיון דחד גופא הוא כי הדר זריק מדמו בתר העלאת אימורין הויא זריקה חשובה ולא ירדו ואימורין דקדשים קלים ואימורים דקדשי קדשים חדא קדושה אית להו דגבוה נינהו ואי ס"ד דחד גופא נינהו כי קדם והעלה אימורי' דחד ובתר הכי זרק דם דאידך ליהני ליה דאם עלו לא ירדו אלא מדירדו ש"מ דלא הוי חד גופא דשני בין בבת אחת לזה אחר זה ולאו תשובה גנובה הוא: **ואישתיק.** ריש לקיש: **קצצתינון לרגלוהי דינוקא.** להכי קרי ליה לריש לקיש ינוקא שהיה בחור ממנו ואותביה דלא אשכח תשובה: **ל"א דינקא.** כלומר קצצתינון לריגלוהי דדין דקאי הכא: **מעשה דמים.** זו זריקה: **לאחר זריקת דמים אין מועלין בו.** בבשר דכבר יש בו שעת היתר לכהנים והיינו להקל דאין מועלין בו: **ועל זה ועל זה.** בין על האימורין ובין הבשר לאחר זריקה: **חייבין משום פיגול.** אם פיגל בחד מד' עבודות דזריקה קובעת בפיגול דכבר קרבו מתיריו: ובתר הכי חייבין נמי על **נותר וטמא:** והיינו מחמיר דקא קבעא להו בפיגול נותר וטמא: **ובקדשים קלים** לאחר זריקה: **כולו להחמיר.** דמועלין באימורין דכבר חזו לגבוה ה' נינהו ולא ממון בעלים ומועלין בהן: **ועל זה ועל זה.** בין על האימורין ובין על הבשר לאחר זריקה: **חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא.** היינו כולו להחמיר דמועלין בהם וחייבין משום פיגול נותר וטמא: **ואמאי.** אית ביה איסורא: **ואמאי:** משום דנסיב רישא מועלין. לפני זריקת דמים: **נסיב סיפא.** אין מועלין ולעולם לית ביה איסורא: **אימא סיפא כו'** ואין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא **איכא.** והכא ליכא למימר משום דנסיב רישא דסיפא ואין מועלין דתרוייהו ברישא דסיפא וסיפא דסיפא אין מועלין קתני ומכי נמי דייקינן הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דבעלים הוא: **אמר ר' חנינא ליוצא.** דאית בה נמי בהא איסור יוצא: **ורבי עקיבא היא.** דאמר זריקה מועלת ליוצא: **דכי אמר ר' עקיבא זריקה מועלת ליוצא.** להוציאו ממעילה ולהביאו לשרפה ולא לאלתר כשאר קדשים פסולין אלא צריך שימתין עד שתעבור צורתו:

מסורת הש"ס

א) תוספתא דטהרות פ"א ה"ג [סוטה כט: ע"ש. נדה עא: ע"ש],

אבל לאכילה [א]הוא דלא מרצה:

הדרן עלך קדשי קדשים

חטאת [א]העוף מועלין בה משהוקדשה [ב]נמלקה הוכשרה [ב]להפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים [ג]ובלינה הוזה דמה חייבין [ג]עליו משום פיגול נותר וטמא [ד]ואין בה מעילה: **גמ'** קתני הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה ליפסל אין אבל לטמויי לא מתניתין מני רבנן היא [א]דתניא אבא שאול אומר טבול יום

רש"י

אבל. לענין להתירו לאכילה לא אמר שתהא זריקה מועלת והיינו דקאמר איסורא איכא לאסורה באכילה משום יוצא: **הדרן עלך קדשי קדשים**

חטאת העוף מועלין בה משהוקדשה. דפה אפילו אם נהנה ממנה מחיים כגון שמכרה דהוציאה לחולין: **הוכשרה להפסל.** כלומר משנמלקה ניתוסף בה קדושה שהיא נפסלת אם נגע בה טבול יום או מחוסר כפורים ובלינה: **הוזה דמה חייבין עליה משום פיגול.** דהזאה דעוף קיימא במקום זריקה דבהמה דהזאה קובעת בפיגול שחישב בו קודם לכן כמו זריקה דבהמה ושוב נמי יש בו איסור נותר וטמא אם נטמא דהזאה קובעת בכל הני: **ואין בה מעילה.** דכיון דהוזה דמה יש בה היתר לכהנים: **גמ' אבל לאיטמויי לא.** שתהא טמאה ומטמאה אחרים לא: **מתניתין.** דקתני הוכשרה ליפסל ולא ליטמא רבנן היא דאמרי כשם שפוסל טבול יום אוכלי תרומה ומשקה תרומה כך פוסל אוכלי קדש דאינו מטמא לטמא אחרים: **דתניא אבא שאול אומר טבול יום תחלה לקדש.** דהוי ראשון ומשוי לקדש שני דאותו שני עושה שלישי ורביעי בקודש ופוסל את התרומה:

תוספות

אבל לאכילה לא מרצה כלומר אבל לענין שיאכל לא מהניא זריקה ולא [ד]נראה דמה לו להזכיר עיבור צורה דלא איירי ביה ר"ע [ה]הל"ל עד כאן לא קאמר ר"ע אלא לאקבועי במעילה ולחיוביה משום פיגול ונותר וטמא ועוד קשיא דבפסחים (דף פג.) משמע דלא מהניא זריקה להצריך עיבור צורה [ו]דאמר התם נטמא הפסח או שילא ישרף מיד ונראה לפרש דה"נ קאמר [ז] כי קאמר רבי עקיבא זריקה מועלת ליוצא כלומר לענין דברים האמורים במשנה לאקבועי בפיגול [ח]אבל מכל מקום לשריפה אזיל מיד דלא פליג אמתני':

הדרן עלך קדשי קדשים

חטאת העוף. עד השתא איירי בדין פסולי קדשים [ט] מתי ימעלו בהם ומכאן ואילך איירי בכשרים: **מועלין** בהן משהוקדשו. פירוש קדושת פה דהיינו כשהקדישן: **הוכשרה** ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. כלומר [י]שאם נגעו [בה טבול יום או מחוסר כפורים] פסול מלאכול: **ובלינה.** [יא]בלינת דם בשקיעת החמה ה"נ בלינת בשר ליום ולילה ואע"ג דבתר הכי קתני הוזה דמה דמשמע דהשתא לא איירי בהוזה וה"א בלינת יום ולילה אלא לאחר הזאה שהרי ההזאה [יב]ביום המליקה דאל"כ איפסל הדם בשקיעת החמה מ"מ נקט גבי מליקה פסול דלינת בשר לפי שמיד שנמלקה [יג]מתחלת לינה של יום ולילה ומשעת מליקה מונין: **הוזה** דמה חייבין עליה משום כו'. למ"ד לעיל (דף ה.) היתר אכילה שנינו ר"ל הוזה ממש שנראה לאכילה ולמ"ד היתר זריקה ר"ל שנראה להזות ולמ"ד היתר שחיטה כי היכי דבעינן לעיל גבי [יד]קדשים דשייך בהן קבלה שיהא ראוי לקבל כדי [טו]להזות הכא נמי דלא שייך קבלה גבי חטאת העוף בעינן שיהא ראוי להזות: **ואין** מועלין בה. בדין היה לו למיתני חטאת העוף עם פרים הנשרפים דתרוייהו לא סלקו לגבוה כולהו [טז] אלא שצריך להקדים חטאת העוף לעולת העוף לפי [יז]שהיא קודמת ועולת העוף שונה קודם לכל הקרבנות לפי שיש בה שייכות למעילה יותר ואף מעולת בהמה דבעולת בהמה אין מועלין בעורה כי עורה לכהנים [יח](ובחטאת) [ובעולת] העוף מועלים אף בעורה ואף[יט] משתצא לבית הדשן מועלין בה כך נראה למורי הרב רבינו פרץ שי': [כ]**עולת** העוף מועלין בה כו'. כמו שפיר' גבי חטאת העוף כך הוא בעולה: **מיצה** דמה. דגבי חטאת העוף נקט הוזה משום דבחטאת העוף איכא הזאה ומיצוי אבל בעולה ליכא אלא מיצוי פירוש שסוחט הבשר[כא] והדם יוצא בדוחק ומתמצה והזאה היינו נותז הדם למרחוק: ומועלין בה עד **שתצא** לבית הדשן. פי' אף לאחר שנשרפה לפי שעדיין צריך להוציא הדשן מחוץ למחנה אבל מכאן ואילך הרי נעשית מצותה ואין מועלין בה: **פרים** הנשרפים. פר העלם דבר של צבור ופר כהן משיח ופר יום הכפורים ושעירים הנשרפים שעיר יום הכפורים ושעיר עבודת כוכבים: **הוכשרו** ליפסל בטבול יום. תימה למאי הילכתא הוכשרו ליפסל בטבול יום כו' דאי לאכילה והלא פרים הנשרפים אין בהם אכילה לכהנים ואי ליפסל להקריב אימוריהם קאמר מכל מקום גבי פר ושעיר של יום הכפורים ליכא למימר הכי שהרי משל צבור הם ובאים בטומאה[כב] ויש לומר לענין לשורפו בבית הדשן ששורפין בו את הפסולין קאמר שהיה להם לפסולין בית הדשן לעצמן כדאמרינן [כג]פרק טבול יום (זבחים דף קד:) (גבי) ג' בית הדשנים היו שם: **הוזה** דמן. [כד]פירוש על הפרוכת ועל מזבח הזהב כדאמרינן פרק איזהו מקומן (שם דף מז.): **ומועלין** בהם עד שיותך הבשר. אבל משניתך הבשר אין מועלין שהרי נעשית מצותו: **אין** מועלין בעורות אבל מועלין בבשר. [כה]דמשאחר שזרק דמה זכה המזבח בבשר והוה ליה [כו]קדשי ה': **והכהנים** בעורות. ונפקי להו מכלל קדשי ה' כדאמרינן (זבחים דף קג.) כל שלא זכה המזבח בבשר לא זכו הכהנים בעור: **אבל** מועלין בבשר עד **שתצא** לבית הדשן. דאכתי לא נעשית מצותו שצריך להוציאה לבית הדשן אבל גבי פרים ושעירים הנשרפים אין בהן הוצאה לבית הדשן שאם הם נשרפין הילכך אין מועלין בהן משהותך הבשר: **קרמו** פניה בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. משום דתנור מקדש הלחם בקרימת פנים וי"ס שאין גורסין ובלינה דהא תנן פרק שתי הלחם (מנחות דף ק:) [כז]נאפות מבערב ואין דוחות לא שבת ולא יום טוב ואי לינה פסלה בהו אם כן כשנאפה מבערב הרי הם פסולים למחר בלינה ואור"י דגרס שפיר דמדקתני קרמו בתנור הוכשרו ליפסל כו' אלמא אית ליה תנור מקדש[כח] לחם ואם כן ע"כ לינה פסלה ואם כן אפייתו דלחם דוחה השבת דהכי דייק בפרק רבי ישמעאל (מנחות דף עב:) בסופו ומשנה דפרק שתי הלחם (שם דף צה:) אית ליה דתנור אין מקדש ולהכי קאמר דאין אפייתו דוחה יום טוב[כט] ואם תאמר כיון דאית ליה לתנא דמתני' תנור מקדש למה לי קרמו פניה כניסתו בתנור ליקדשיה דהא כלי שרת מקדש ויש לומר דמשום טבול יום נקטיה דקסבר חולין שנעשו על טהרת הקודש לאו כקדש דמו (חולין דף לה:) והא דכלי שרת מקדש היינו דוקא כשנעשה כל הראוי ליעשות בו[ל] והיינו כשנקרם: **לשחוט** עליהן הזבח. כלומר כיון דקרמו פניה מיד יש [לא]להם תורת לחם עליהם לשחוט את הזבח עליהם אבל לא קרמו לא דגבי שחיטת הזבח כתיב לחם ואין קרוי לחם אלא אם כן קרם הלחם: **נזרק** דמן של כבשים חייבין עליהן כו'. פירוש עליהן על [לב]הכבשים: **ואין** מועלין בהן. ואם תאמר מעילה הוא [לג]דליתא הא איסורא איכא והא ממונא דכהן הוא כדמסיק לעיל בספ"ק (דף ז:) [לד]וכי תימא כדקאמר לעיל לא נצרכא אלא לרבי עקיבא כו' דהא אפילו לרבי עקיבא אין מועלין [לה]לשתי הלחם כיון דאינו גוף הכבשים ויש לומר דנקט ואין מועלין אגב הני דלעיל וכן נ"ל בלחם הפנים: **קרבו** הבזיכים חייבין עליהם משום פיגול כו'. הבזיכים הרי הם מתירים הלחם[לו] הסילוק של בזיכים כמו הקמילה וההילוך למזבח כמו הילוך לקומץ ומקטירים הבזיכים כמו שמקטירין הקומץ: **אין** מועלין בשירים. דהא אית בהו היתר לכהנים: **הקומץ** והלבונה. פירשתי באריכות בזבחים [לז](בפרק שני דף כ): **קדשו** בכלי הוכשר ליפסל כו'. לא נקט קדשו בכלי משום קומץ דמעיקרא נמי קודם שנתן הקומץ בכלי לקדשו הוכשר ליפסל בטבול יום[לח] מקודש בכלי ראשון עם המנחה כולה קודם שקמץ [לט]כדתנן לקמן (דף ט.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום אלא אגב [מ]הנך דנקט קדשו בכלי נקט ליה: **ופיגול** אין בהן. דכולם אין להן מתירין וכל דבר שאין להן מתירין אין חייבין עליו משום פיגול ומנחת נסכים אי איירי בבאה בפני עצמה כדאמרינן התם (זבחים דף מד.) מביא אדם זבחו היום[מא] ומכאן עד עשרה ימים נסכים אתיא ככולי עלמא דאין לה מתירין ואי בבאה עם הזבח פלוגתא דרבי מאיר ורבנן בסוף פ' בית שמאי (זבחים דף מג.) ר' מאיר סבר פיגל ורבנן סברי לא פיגל ואתיא מתני' כרבנן ובלינה דקתני אי איירי בבא מן הזבח ר"ל שקיעת החמה [מב]דבתמורה חשיב להו דבר שדרכו ליקרב ביום ואי בבאה בפני עצמה מוכח בתמורה בפ' יש בקרבנות (דף יד:) דקריבה אפילו בלילה ועמוד השחר פסלתו ואם כן נצטרך לפרש לינה עמוד השחר: **אבל** לאיטמויי לא. [מג](ולפי) [פירוש] שהטבול יום אינו עושה אותה טומאה לטמא אחרים מתני' רבנן היא:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ו: ב מיי' פ"ב מהלכות טומאת אוכלין הל' ז ופ"י מהל' אבות הטומאה הלכה ג: ג מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הלכה לז: ד מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ו:

מוסף רש"י

טבול יום תחלה לקדש. מעלה עשו בקודש להיות טבול יום אלו כראשון לטומאה ויטמא שנים בקדש זה מזה, שאוכל שנוגע בטבול יום נעשה שני ועושה את חבירו שלישי ושניהם קרויין טמאין שמקלקלין את אחרים והשלישי פוסל את הרביעי להיות הוא עצמו פסול אבל לא יפסול את אחרים במגעו (סוטה כט:).

רבינו גרשום

אבל לאכילה. להתירו לאכילה לא אמר שתהא זריקה מועלת והיינו דקאמר הא איסורא איכא:

סליק פירקא

קדשי קדשים. הוכשרה ליפסל. כלומר משמלקה ניתוספה בה קדושה שהיא נפסלת אם נגע בה טבול יום או מחוסר כפורים ובלינה: הוזה דמה חייבין עליה משום פיגול. דהזאה דעוף במקום זריקה דבהמה קאי דהזאה קובעת פיגול כשחישב בו קודם לכן כמו זריקה דבהמה ושוב יש בו איסור נותר וטמא: **ואין בה מעילה.** דכיון דהוזה דמו יש בו היתר לכהנים: **אבל איטמויי לא.** שתטמא אחרים לא: **מתניתין מני.** דקתני הוכשרה ליפסל ולא ליטמא: **רבנן היא.** דאמרי כשם שפוסל טבול יום משקי תרומה ואוכלי תרומה ואינו מטמא כדתנן ואלו פוסלין בתרומה כו' וטבול יום כך פוסל אוכלי קדש ומשקי קדש ולא מטמא:

שינויי נוסחאות

א] אבל לאכילה לא מרצה (ש"מ), **ב]** הוכשרה ליפסל בטבול יום (ש"מ), **ג]** חייבין עליה משום (ש"מ ומ"ה), **ד]** ולא נהירא דמה (ש"מ), **ה]** ר"ע דהול"ל עד כאן (ש"מ), **ו]** דתנן התם נטמא (צ"ק), **ז]** קאמר הכא כי (ש"מ), **ח]** בפיגול אבל אינו חושש למתני אותם דינים לשם דבכל מקום אמר הכי אבל מקום מקום לשריפה אזיל דלאכילה לא מרצה. והס"ד. ס"א בפיגול והא דקאמר לשריפה ה"ק כלומר הא דקאמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא מ"מ לשריפה עומד ולא קאמר דזריקה מועלת כי אם לחייב משום פיגול ונותר וטמא ולא להתיר באכילה אבל אינו חושש למיתני אותם דינים. (ש"מ), **ט]** קדשים פירוש שמתו או ששינה מקומם ולומר לנו דאע"ג דפסולין מ"מ לא פקעא קדושתייהו מינייהו ומועלין בהם ומכאן ואילך איירי בקדשים העשויים בהכשר. והס"ד (ש"מ), **י]** כלומר דאם נגעו בה פסול (ש"מ), והמוסגר עפ"י נ"ק, **יא]** ובלינה וא"ת מאי קאמר ובלינה הלא קודם הזאה איירי הכא מדקאמר בתר הכי הוזה דמה משמע דעד השתא לא איירי בהוזה ואי אפשר בלינת יום ולילה אלא לאחר הזאתו וי"ל דר"ל בלינת (ש"מ), **יב]** ההזאה נעשית ביום (ש"מ), **יג]** מתחיל לינת של יום ולילה דמשעת מליקה מונין (ש"מ), **יד]** גבי בהמה קדשי קדשים (ש"מ), **טו]** כדי ליזרק ולהזות ה"נ גבי עוף דלא (ש"מ), **טז]** כולהו שהרי פרים ה"נ שלא סלקי לגבוה כי אם האימורין אלא (ש"מ), **יז]** שהיא קודמת [בנ"א נוסף: לעולה] ועולת (ש"מ), **יח]** ס"מ, ועיין בתוי"ט (מ"ה), **יט]** ואף לאחר הקטרה עד שתצא לבית (ש"מ), **כ]** מד"ה מעולת עד ד"ה הקומץ שייך למתני' דף ט ע"א. ומד"ה הקומץ עד ד"ה אבל שייך למתני' דף י ע"א, **כא]** הבשר בדוחק והדם יוצא ומתמצה והזאה היינו שניתז הדם על המזבח מן הצואר. והס"ד (ש"מ), **כב]** בטומאה דטומאה הותרה בצבור וי"ל (ש"מ), **כג]** פרק טבול יום דשלשה בית דשנים היו שם (ש"מ וכעין זה בצ"ק), **כד]** הוזה דמן. פירוש [בנ"א נוסף: אותם] שהם לפני ולפנים עשה בין הבדים והאחרים על (ש"מ), **כה]** בבשר דמאחר שנזרק דמה (ש"מ), **כו]** קדשי ה' והכהנים בעורות דכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונפקי. והכל ד"א. (ש"מ וצ"ק), **כז]** פרק שתי הלחם שתי הלחם נאפות וכו' ואי לינה פסלה בהו אם כן כשנאפות מבערב הרי הם פסולות בלינה למחר ואור"י דגרסי' ליה שפיר דמדקתני קרמו פניה בתנור (ש"מ). וגי' נ"ק, פרק שתי הלחם דאין דוחות לא שבת ולא יו"ט ונאפות מבערב א"כ כשנאפה מבערב הרי הם פסולים למחר בלינה אלא ע"כ דאין לינה פסלה בהו ואור"י דגרס שפיר, **כח]** מקדש ליה וא"כ ע"כ לינה פסלה אפייתן להו ודוחה השבת (ש"מ), **כט]** יו"ט ואינו נפסל לא בטבול יום ולא במחוסר כפורים כיון דתנור אינו מקדש וא"ת (ש"מ), **ל]** ליעשות בו והתנור הוא נעשה לאפות בו הפת וא"כ בעינן שיקרמו פניה א"נ נקט קרמו פניה משום סיפא כדי לשחוט עליהם. והכל ד"א (ש"מ), **לא]** יש תורת לחם עליהם. כצ"ל (ש"מ), **לב]** על הלחמים (רש"ש), **לג]** מעילה הוא דליכא הא איסור איכא (ש"מ), **לד]** בספ"ק ואין לומר כדקאמר (ש"מ), **לה]** מועלין בשתי הלחם כיון דאינם גוף הכבשים כדאמרי' במנחות דהא דקאמר ר"ע היינו בזבחים גופיה וי"ל דהא דנקט (ש"מ), **לו]** הלחם כדכתיב והיה ללחם לאזכרה וילפינן אזכרה אזכרה ממנחות וסלוק של בזיכים הוי תחת הקמילה וההילוך למזבח כמו הילוך של קומץ (ש"מ), **לז]** פירשתי בזבחים בפרק בית שמאי (מה: ד"ה אבל) **באורך**. כצ"ל (דפו"ר וש"מ ומ"ה), **לח]** יום שכבר הוקדש בכלי ראשון עם כל המנחה (ש"מ). וגי' נ"ק משקדשו בכלי ראשון, **לט]** ותנן לעיל בסמוך המנחות (ש"מ), **מ]** אגב אינך דנקט (ש"מ), **מא]** היום ונסכיו מכאן עד עשרה ימים אתיא ככ"ע (ש"מ), **מב]** החמה ובתמורה חשיב ליה דברים שדרכן ליקרב (ש"מ), **מג]** לפי שהטבול יום אינו עושה טומאה, כצ"ל (ש"מ). והגי' 'פירוש' היא גי' הצ"ק,

עין משפט
נר מצוה

א מיי' פ"י מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ג: ב מיי' פ"א מהלכות פסה"מ הל' לג: ג מיי' פ"ז מהלכות מעה"ק הלכה ז:

◆

תורה אור השלם

1. וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא: ויקרא ה ט
2. וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְיָ: ויקרא ב ג

◆

שיטה מקובצת

תוד"ה **אלא** מעתה וכו', מ"מ מודה שאותן השיריים **אסורין באכילה**. וכן משמע [נ"א אמרו] שם בגמרא בהדיא ע"ש דף ט ע"ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא לאבא שאול נמי מעלה: **(ב)** רש"י ד"ה לר"מ נמי וכו' את התרומה **היינו מדרבנן**: **(ג)** ד"ה אמר ר' חנינא וכו' כדאמרינן לעיל הס"ד ואח"כ מ"ה **דלאו** בת אכילה: **(ד)** ד"ה אלא לרב הונא וכו' והנשאר **ומשני** להכי כתיב כצ"ל והד"א: **(ה)** ד"ה וכי תימא וכו' שיריים מעכבי **גבי שירי דם נמי אמרינן דחסרון מעכב** והיכי אמרת שאם:

◆

רבינו גרשום

אמר רבא לאבא שאול. שאמר נמי דקאמר תחילה לקדש דקא עביד קדש ראשון מיתרצא מתניתין דודאי טבול יום מדאורייתא אינו אלא פוסל: ורבנן **עבדו מעלה.** חומרא: **בקדשים.** דעביד תחילה לקדש: **ולרבי מאיר.** נמי מיתרצא מתניתין דהאי דקאמר מטמא את הקדש מדרבנן קאמר דמעלה עבדו בקדשים: וקסבר ר' מאיר עבדו רבנן טבול יום בקדשים **כאוכל שני.** מה אוכל שני מטמא את הקדש להיות שלישי והשלישי בקדש טמא והרביעי פסול ופוסל את התרומה כדתנן והשלישי בתרומה פסול אף טבול יום נמי מטמא את הקדש ופוסל את התרומה אבל מדאורייתא אינו אלא פוסל מאחר שטבל: **ולרבנן דאמרי.** כשם שפוסל ולא אמרי דמטמא: קסברי **כיון דטבל קלישא טומאתו ופסול משוי ולא טמא: הא איסורא איכא.** כלומר איסור אכילה: **ואמאי הא ממונא דכהנים הוא.** מאחר שהוזה דמה: **א"ר חנינא ליוצא.** כגון שיצאה: ור' **עקיבא היא דאמר זריקה מועלת ליוצא.** לאפוקיה מידי מעילה אבל לאו בת אכילה כדאמרינן לעיל בסיפא דפירקין אבל לאכילה לא מרצה והא הזאה נמי נפקא מידי מעילה אבל להתיר יוצא לאכילה לא מהניא. והיינו דקא דייק אבל איסורא איכא דלאו בת אכילה היא: **מיצוי חטאת העוף.** דכתב בה והנשאר בדם ימצה: **אינו מעכב.** דכיון שהוזה אע"ג דלא מיצה אמרינן נעשת מצותו ויצא מידי מעילה וחייבין עליו משום פיגול: **ותני רב הוזה דמה.** ולא קתני מיצה אלמא דסבירא ליה נמי דמיצוי לא מעכב: **ורב אדא בר** אהבה אמר משמיה דרב דמיצוי חטאת מעכב: בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת היא. דההוא דנשאר נמי קרוי חטאת אלמא דשיריים דמיצוי מעכבי: **אלא לרב הונא** דאמר דמיצוי **לא מעכב מאי והנשאר.** אמאי איצטריך למיכתב והנשאר: להכי לכדתנא דבי ר' **ישמעאל שאם נשאר.** מצוה למעבד מיצוי אבל אינו מעכב: **ומאי חטאת היא ארישא.** כלומר לאו כדקאמרת דוהנשאר קאי אנמצה דמיצוי מעכב אלא ארישא דקרא קאי אוהזה מדם החטאת באצבעו חטאת היא לומר דהזאה מעכבא ולא מיצוי: **הכי נמי שאם ניתותר.** כשקמץ את המנחה הכי נמי שאם ניתותר שפיר ואי לא לית לן בה:

תחלה לקדש ר"מ אומר מטמא את הקדש ופוסל את התרומה וחכ"א כשם שהוא פוסל משקה תרומה ואוכלי תרומה כך [א]הוא פוסל משקה קדש ואוכלי קדש אמר רבא לאבא שאול (א) מעלה עשו בקדשים שוינהו רבנן לטבול יום כראשון לר"מ כאוכל שני לרבנן כיון דטבל קלש [א] טומאה פסול משוי טמא לא משוי: הוזה דמה חייבין כו': מעילה הוא דליכא [ב] אבל איסורא איכא ואמאי הא ממונא דכהנים הוא (א) א"ר חנינא [ג] ליוצאין ור"ע היא דאמר זריקה מועלת ליוצא [ב]דלאו בת אכילה היא [ג]אמר רב הונא אמר רב מיצוי חטאת העוף אינו מעכב דתני רב הוזה דמה רב אדא בר אהבה [ד] אמר רב [ג]מיצוי חטאת העוף מעכב ותני רב מיצה דמה תא שמע [1]והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח [ה] [חטאת היא] בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם [ו] ימצה חטאת היא אלא לרב הונא מאי והנשאר כדתניא דבי ר' ישמעאל שאם נשאר ומאי [1]חטאת היא ארישא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אלא מעתה גבי מנחה דכתיב [2]והנותרת הכי נמי שאם ניתותר וכי תימא ה"נ

תחלה לקדש. ואם נגע באוכל קדש עושה אותו שני ושני שלישי ושלישי רביעי: **מטמא את הקדש.**[טו] לעשות עוד אחר ופוסל התרומה שלא תעשה יותר: **וחכמים אומרים** [כו'] כך הוא פוסל. דקא סברי דטבול יום אינו רק פוסל [טז]בשום דבר ואף במשקה קדש וכוותייהו מוקי מתניתין: **לאבא שאול** מעלה עשו בקדשים כו'. וא"ת הכא משמע דטבול יום מדרבנן הוא כדקאמר שוינהו רבנן לטבול יום וכו' ובסוטה פרק כשם (דף כט:) יליף רביעי בקדש מק"ו ממחוסר כפורים ומה מחוסר כפורים שאין פסול בתרומה פוסל בקודש שלישי שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקדש ופריך אוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח ומשני דילמא סבר לה כאבא שאול ומאי קאמר הא לאבא שאול דרבנן הוא וי"ל [יז]דרביעי בקדש דרבנן הוא וכן פי' רש"י בפרק קמא דפסחים (דף יט.) דלא [יח](חשיב) [משכחת] ליה רביעי בקדש למ"ד אין אוכל מטמא אוכל אלא מדרבנן הוא מיהו ר"ת פי' דמשכחת ליה ע"י עלים[יט] ורביעי בקדש דאורייתא (ואבא שאול ה"ק ליה) היכי קאמר דילמא סבר לה כאבא שאול והא לאבא שאול מדרבנן הוא וי"ל דסוגיא דסוטה (דף כט:) לית ליה הא דרבא אלא אית ליה דטבול יום מן התורה וכדבעא הש"ס הכא לומר דמתני' רבנן היא: **אמר רבי חנינא ליוצאין** ור"ע היא. [כ]תימה ה"ד אי דיצא לגד הראש א"כ הכ"ל מודה ר"ע כדאיתא [ד] לעיל ואי דיצא לגד רגליו מ"מ הא אמרינן פרק שני דזבחים (דף כה:) היא בפנים ורגליה מבחוץ ואח"כ חתך פסולה לפי ששמנונית של אבר שיצא חוץ מתערב עם הדם ונמצא שמקריב פסול יוצא ע"ג המזבח וי"ל דמיירי שכל הדם נאסף בצואר ואח"כ יצא הרגל דהשתא ליכא למיחש לשמנונית שכל מה שעתיד לעלות בצואר מן האיברים כבר עלה א"נ[כא] כגון שיצא כולו וחתך מה שיצא עם העצם שאין זה פסול בעופות אלא א"כ מחוסר אבר ואח"כ מלקה והרב רבינו רחביה פירש דהכי פי' [כב]בזבחים (דף כו.) קאמר קבל ואח"כ חתך פסולה לפי שזורק את השמנונית[כג] שנפסל ביוצא ע"ג המזבח אבל אם כבר זרק כל הדם כשר שהרי קיים מצות זריקה מן הדם אע"פ שכבר עלה שמנונית היוצא שנתערב עם הדם וזרקו על המזבח והכא נמי תנן הוזה כבר הילכך חטאת העוף כשרה דקיים בה מצות הזאה מן הדם אע"פ שעם הדם נתערב [כד]השמנונית: **ותני** רב הוזה דמה. דמיד שהוזה דם חטאת העוף נעשית מצותו קרינן [כה][ביה] (כו'): **בשלמא** לרב אדא בר אהבה היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה. אע"ג דנשאר חטאת היא כלומר אע"ג דאין דם אלא מה שנשאר מן ההזאה עדיין היא חטאת ותלויה [כו]הזייתה במילוי שהוא מעכב: **כדתניא** דבי רבי ישמעאל שאם נשאר. פי' [כז]אם נשאר ימצה ואם לאו לא ימצה וליכא עיכובא: **ומאי חטאת היא ארישא.** כלומר לא קאי חטאת היא אמילוי אלא קאי ארישא דקרא דהיינו הזאה ושאר ענייני מליקה שכתובים קודם והנשאר: **אלא** מעתה גבי מנחה דכתיב והנותרת ה"נ **שאם** ניתותר. כלומר גבי מנחה דכתיב והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו ה"נ שאם ניתותר יאכלו ואם לא ניתותרו[כח] השיריים בין קמיצה להקטרה אין בכך כלום וכ"ת ה"נ והא תניא מסלתה וכו' משמע הכא דפשיטא ליה להש"ס [כט]שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה פסול וקשיא דפ"ק דמנחות (דף ט.) פליגי רבי יוחנן ור"ל וקסבר חד מינייהו דמקטיר קומץ עליה וי"ל דנהי דמקטיר קומץ עליה מ"מ מודה שאותן השיריים אסורין באכילה כדמשמע לישנא דוהנותרת מן המנחה יאכלו וכו' דכי לא ניתותר [ל](כלום) [כלומר] שחסרו השיריים לא אכלו כהנים: [לא]והא תניא מסלתה כו'. וא"ת מ"מ לישני דשאני הכא דגלי קרא מסלתה ומשמנה וי"ל דאית לן לאחשובי [לב]קרא דחטאת היא כמו מסלתה ומשמנה[לג] ועוד נראה למורי רבי כיון דחזינן דוהנותרת משמע דצריך שיהא ניתותר כמו כן אית לן למימר דוהנשאר רוצה לומר שצריך שיהא נשאר דאין לחלק ביניהן כי הלשון שוה וא"ת מאי האי דמייתי האי קרא דמסלתה ומשמנה איבעי ליה לאיתויי קרא דמן המנחה דדרשינן פרט למנחה שחסרה ובפ"ק דמנחות (דף ט:) מצריך לתרוייהו חד למנחה שחסרה קודם קמיצה וחד לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה ומשמע התם דממן המנחה נפקא לן שיריים שחסרו וא"כ איבעי ליה לאיתויי מן המנחה דהא הכא מיירי בכי האי גוונא וי"ל דלא דק הש"ס כולי האי לאיתויי מן המנחה וחדא מתרי נקט וכמו[לד] ועוד הוא ועוד נראה למורי שיחיה דאי לא האי קרא מסלתה ומשמנה דנפקא לן מיניה מנחה שחסרה קודם קמיצה לא הוה דרשינן [לה]ממן המנחה לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אלא בתר דכתיב מסלתה דמשמע דבעינן בשעת קמיצה שתהא המנחה שלימה אז דרשינן מן המנחה לשיריים[לו] דמשמע מן המנחה שהיתה כבר כלומר שהיתה שלימה בשעת קמיצה ולכך מייתי קרא דמסלתה אף לשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה [לז]ומשני התם כתיב והנותר קרא יתירא הוא דהא ודאי [לח]דאיכא שיריים שהרי כתיב וקמץ מלא קומצו והקטיר [לט]אינה כל המנחה קיימא רק הקומץ שהוא מקטיר וא"כ דקרא יתירא הוא לית לן למימר שאם ניתותר: **הבא** כתיב והנשאר. ולא מייתר דצריך לומר [מ]שיש שיריים בדם ולא היזה מכולו ולא אתא לומר דהזיית חטאת תלוי במילוי כלומר שיהא מילוי מעכב:

רבי מאיר אומר מטמא את הקדש. דהוא שני ומשוי לקדש שלישי: **וחכ"א כשם שפוסל כו'.** אבל טמויי לא מטמא והיינו כמתניתין: **אמר רבא לאבא שאול.** נמי דאמר תחלה לקדש דקעביד לקדש שני מיתרצא נמי מתני' דודאי טבול יום מדאורייתא פוסל ואינו מטמא ורבנן עשו מעלה בקדשים דהוה טבול יום תחלה לקדש דהוי כי אוכל ראשון ועושה שני ומתני' בדאורייתא קתני דאינו אלא פוסל: **לר"מ.** נמי מיתרצא מתני' דהאי דקאמר מטמא את הקדש דעביד ליה שלישי [ז]ופוסל את התרומה (ב) מדרבנן אבל מדאורייתא אינו אלא פוסל מאחר שטבל: **ורבנן.** דאמרי כשם שפוסל וכו' ולא אמרי דמטמא קסברי כיון דטבל קלשא ליה טומאה דפסול משוי ולא טמא: **הא איסורא איכא.** כלומר איסור אכילה: **ואמאי הא ממונא דכהנים הוא.** מאחר שהוזה דמה שהותרה להם באכילה: **א"ר חנינא ליוצא.** כלומר שיצא דהתם איכא איסור אכילה ורבי עקיבא הוא דאמר זריקה מועלת ליוצא לאפוקיה מידי מעילה [ח]או לשריפה כדאמרינן לעיל (ג) [ו:] אבל לאו בת אכילה היא כדאמרינן[ט] בסוף פירקין(ג) אבל לאכילה לא מרצה הא הזאה נהי דמהניא לאפוקיה מידי מעילה אבל להתיר היוצא באכילה לא מהניא והיינו דקא דייק אבל איסורא איכא דלאו בת אכילה היא: **אמר רב הונא אמר רב מילוי דחטאת העוף.** דכתיב והנשאר בדם ימצה לאחר הזאה ימצה: **אינו מעכב.** דכיון דהוזה אע"פ שלא מילה נעשית מצותו ויצא מידי מעילה וחייבין עליו משום [י]נותר וטמא ויצא נמי ידי חובתו דאינו מעכב הכפרה: **דתני רב הוזה דמה.** דמדקתני במתניתין גבי חטאת העוף הוזה דמה ולא קתני מילה דמה אלמא ס"ל לתנא דמתני' דהזאה עיקר ומילוי לא מעכב: **ורב אדא בר אהבה אמר משמיה דרב מילוי מעכב.** דלא יצא ידי חובתו ולא נתכפר ולא הוקבע החטאת בפיגול ונותר וטמא אע"פ שהוזה עד דעביד מילוי: **ותני** [יא]**רב מילה דמה.** במתני' גבי חטאת העוף מילה דמה ולא קתני הוזה דמה דס"ל דמילוי נמי עיקר מצוה הוא ומעכב: **בשלמא לרב אדא היינו דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח וגו'.** דההוא דנשאר אחר הזאה דהיינו מילוי איקרי חטאת אלמא דשיריים דהיינו מילוי מעכב: **אלא לרב הונא.** דאמר מילוי לא מעכב מאי והנשאר כיון דלא מעכב ל"ל דכתיב והנשאר (ד): [יב]להכי כתיב והנשאר **לכדתנא דבי רבי ישמעאל שאם נשאר.** כלומר אם נשאר מן הדם מצוה לעשות מילוי אבל אם לא נשאר לא מעכב דמילוי אינו מעכב: **ומאי חטאת היא.** לאו כדקא בעית למימר דאוהנשאר ימצה קאי דליהוי משמע דבשיריים דהיינו מילוי הוי עיקר חטאת דמילוי מעכב: **אלא אריישיה דקרא קאי.** אוהזה מדם החטאת [יג]באצבעו חטאת היא לומר דהזאה מעכבת ולא מילוי: **ה"נ שאם ניתותר.** שכשקמץ את המנחה אם ניתותר דאיכא שיריים למצוה שפיר ואם לא ניתותר שאם חסרו שיריים בין קמיצה להקטרה לית לן בה: **וכי תימא הכי נמי.** דשיריים לא מעכבי והתניא מסלתה ומשמנה דמאי למיכתב קרא מסלת ומשמן מאי מסלתה ומשמנה שיהא כל סלתה ושמנה קיים ואפילו שיריים דהכי משמע מסלתה מן הסלת שהיה בשעת קמיצה שהיה כולו אלמא דחסרון שיריים מעכבי (ה) [יד]גבי שיריים נמי אמרינן דחסרון שיריים מעכב והיכי אמרינן שאם לא ניתותר לא מעכב:

מסורת הש"ס

א) [לעיל ז:], ב) זבחים סה., ג) [ע"א], ד) פירוש דמודה ביוצא דם והראש של עוף הוי כיוצא דם. רש"ק.

◆

שינויי נוסחאות

א] קלש טומאתו פסול (ש"מ), ב] דליכא הא איסורא (ש"מ), ג] חנינא ליוצא ור' עקיבא (ש"מ), ד] רב אדא בר אהבה משמיה דרב (צ"ק), ה] נוסף עפ"י ש"מ, ו] בדם אע"ג דנשאר ימצה (ש"מ), ז] ופוסל מדרבנן אבל מדאורייתא. כצ"ל (רש"ש), ח] מעילה ולשריפה כדאמרינן (ש"מ), ט] כדאמרינן לעיל בסוף פירקין אבל לאכילה לא מרצה והאי הזאה (ש"מ), י] משום פיגול ונותר וטמא (ש"מ ורש"ש), יא] ותני רב במתני' גבי מילה דמה. כצ"ל (צ"ק), יב] והנשאר ומשני להכי. והכל ד"א (ש"מ), יג] אוהזה מדם החטאת קאי חטאת היא (צ"ק), יד] גבי שיריים דהיינו מיצוי נמי אמרינן דחסרון מעכב (ש"מ), וגי' נ"ק שיריים מעכבי כלומר דבשיריים גופא נמי אמרינן דחסרון מעכב והיכי אמרינן כו', וכ"ה בס"י. ורש"ק מחק מתיבת 'גבי' עד תיבת 'מעכב', טו] מטמא את הקודש לפסול עוד אחד ופוסל (צ"ק), טז] רק פוסל בכל דבר (ש"מ), יז] וצ"ל דאין הכי נמי דרביעי (ש"מ), יח] דלא אשכחן רביעי (ש"מ). והנדפס תוקן עפ"י נ"ק, יט] דמשכחת לה ע"י עלים ולבונה ורביעי בקודש דאורייתא וא"כ [נ"א וא"ת] הדרה קושיא לדוכתיה היכי קאמר, והמוסגר נמחק (ש"מ), וגי' נ"ק ע"י עלים ולבונה רביעי בקודש דאורייתא ואבא שאול הכי ס"ל וא"ת לרבא היכי קאמר דילמא. ורש"ק מחק המוסגר, כ] היא פי' ומיירי כגון שיצא תימה דע"כ יצא [בנ"א נוסף: ר"ל] קודם הזאה דאי לאחר הזאה א"כ ודאי אפילו רבנן דפליגי אר"ע אמרי זריקה מועלת ליוצא אלא ודאי מיירי כשיצא קודם הזאה וכשיצא הראש יצא דמה ואמרינן לעיל אבל בדם שיצא לא א"ר עקיבא זריקה מועלת וי"ל דמיירי שיצא דרך רגליו אבל עדיין הצואר שהדם בתוכו הוא בפנים ומ"מ קשה דהא אמרינן בפ' שני דזבחים היא בפנים ורגליה מבחוץ קבל ואח"כ חתך וכו' (ש"מ), כא] א"נ מיירי שחתך כל הבשר של אבר שילא לחוץ עד העצם קודם המליקה וא"כ אין בו לא דם ולא שמנונית ואח"כ יצא וכ"ת א"כ היא בעלת מום כדאמרי' בזבחים י"ל שאין מום פוסל בעופות אלא (ש"מ), וצ"ק כתב דצ"ל כגון שילא וחתך כל מה שילא עד שהגיע לעצם שאין וכו'. ויותר יש להגיה כגון שלא יצא כולו. ואולי שפיר גי' תוס' שלפנינו ועי' בזבחים סס, כב] דהכי פירושו דבזבחים קאמר (ש"מ), וצ"ק מחק תיבת 'קאמר', כג] השמנונית לכתחילה שנפסל (ש"מ), כד] נתערב שמנונית ותני רב הוזה. והכל ד"א (צ"ק), כה] קרינן ביה, והס"ד (ש"מ וצ"ק), כו] ותלויה הזאתה במילוי (ש"מ), כז] פי' שאם נשאר ימלה ואם לאו דלא מיצה וליכא עיכובא וא"ת תקשי לרב אדא בר אהבה דאמר מיצוי מעכב וי"ל דכאידך תנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דאמר מיצוי מעכב. והס"ד (ש"מ), כח] ניתותרו שחסרו השיריים (ש"מ), כט] להש"ס דשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה פסולין (ש"מ), ל] נותר כלומר שחסרו (ש"מ), וגי' נ"ק כלומר שחסרו מן השיריים לא יאכלו כהנים, לא] ד"ה אלו מקומות לקמן דף ט ע"א, לב] וי"ל דאית לן לאחשוביה דרשה לחטאת (ש"מ), לג] ומשמנה דהא דפי' דחטאת היא ארישא דוחק הוא ועוד (ש"מ), לד] וכמו וכו' הוא (ש"מ), לה] לא הוה דרשינן מן המנחה (ש"מ), לו] לשיריים שחסרו כו' דמשמע (ש"מ), לז] התם כתיב והנותרת. ותיבת 'ומשני' נמחק (ש"מ וצ"ק). ועיין ברש"ק, לח] ודאי הוא דאיכא (ש"מ), לט] והקטיר א"כ כל המנחה (ש"מ). וגי' נ"ק והקטיר אינה קאי אבל המנחה רק הקומץ, מ] לומר שאם יש שיריים בדם שלא יזה מכולו (ש"מ),

והתניא א) 1 מסלתה ומשמנה על כל לבונתה [א]פרט שחסרה סלתה וחסרה שמנה וחסרה לבונתה אמרי התם כתיב והנותרת קרא יתירא א] כתיב מתיב אבוה ב] דשמואל (ור' אבין) לרב הונא ג) אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף [ב]שמלקן ומיצה דמן חוץ למקומן פסול ואין בו כרת חוץ לזמנן פיגול וחייבין עליו כרת קתני מיהת מיצה דמן הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני גופא תנא דבי רבי ישמעאל שאם נשאר בדם והא תנא דבי רבי ישמעאל התם שיריים מעכבין ג)ואמר רב פפא מיצוי חטאת העוף איכא בינייהו תרי תנאי ג] ואליבא דרבי ישמעאל:

מתני' עולת העוף מועלין בה [ג]משהוקדשה נמלקה [ד]הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים [ה]ובלינה [ו]מיצה דמה חייבין ד] עליו משום פיגול נותר וטמא [ז]ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן ד) פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים [ח]מועלין בהן משהוקדשו נשחטו [ט]הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים [י]ובלינה הוזה דמן [כ]חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא [ל]ומועלין בהן בבית הדשן עד ה] שיתיך הבשר [מ]העולה מועלין בה משהוקדשה נשחטה הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה משנזרק דמה חייבין עליה משום פיגול נותר וטמא [נ]ואין מועלין ו] בעורות [ס]אבל מועלין בבשר עד שתצא לבית הדשן חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור [ע]מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה נזרק דמן חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ז] [פ]אין מועלין בבשר אבל מועלין באימוריהן עד שיצאו לבית הדשן שתי הלחם [צ]מועלין בהן משהוקדשו [ק]קרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ח] (ובלינה) [ר]ולישחוט עליהן את הזבח נזרק דמן של כבשים [ש]חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא [ת]ואין בהן מעילה לחם הפנים [א]מועלין בו ט] משהוקדשה [ב]קרם בתנור הוכשר ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ולהסדר על גבי השולחן קרבו הבזיכין [ג]חייבין י] עליו משום פיגול נותר וטמא [ד]ואין בו מעילה ה) המנחות [ה]מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי [ו]הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה קרב הקומץ [ז]חייבין יא] עליו משום פיגול נותר וטמא [ח]ואין מועלין בשירים אבל [ט]מועלין בקומץ עד שיצא לבית הדשן:

גמ' איתמר הנהנה מאפר תפוח שעל גבי המזבח רב אמר אין מועלין בו ורבי יוחנן אמר [י]מועלין בו לפני תרומת הדשן כולי עלמא לא פליגי דמועלין בו כי פליגי לאחר תרומת הדשן רב אמר אין מועלין בו הרי נעשה מצותו ור' יוחנן אמר ° כיון דכתיב 2 ולבש הכהן מדו בד וגו' כיון דצריך יב] לבגדי כהונה בקדושתיה קאי תנן מועלין בהן עד שתצא לבית הדשן קשיא לרב אמר לך רב יג] עד שתראה לבית הדשן

אמרי התם כתיב והנותרת קרא יתירא. דכתיב ביה והנותרת תרי זימני (והנותרת ממנה ו) והנותרת מן המנחה ז) דשנה עליו הכתוב לעכב פרט לשחסרה דמשמע והנותרת ולא הנותרת מן הנותרת דהשיריים הן מותר הקומץ ולא שחסרו השיריים דהוו שירי שיריים אבל הכא לא כתיב אלא והנשאר לחוד דמשמע שאם נשאר מן הדם ימצה ואם לא נשאר אינו מעכב והא דכתיבי תרי מיעוטי במנחה והנותרת ומסלתה חד למצוה וחד לעכב: **קתני מיהת ומיצה** יד] **דמה.** אלמא דמיצוי נמי מעכב בחטאת העוף הואיל ומצי מפגל בו כמו בהזאה: **לצדדין קתני.** דשמלקן משמע אתרווייהו אחטאת העוף ואעולת העוף ומיצה טו] דמה לא קאי אלא אעולת העוף דלית ביה הזאה אלא מיצוי אבל חטאת העוף דאיכא הזאה מאחר שלא פיגל בהזאה לא מצי מפגל במיצוי דמיצוי אינו מעכב: **שאם נשאר בדם.** דמשמע דשיריים לא מעכבין: **והא תנא דבי ר' ישמעאל התם.** בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נג.): **שיריים מעכבין.** דפלוגתא דר' ישמעאל ורבי עקיבא היא דרבי ישמעאל אמר מעכבין ורבי עקיבא אמר אין מעכבין ואמר רב פפא התם דכולי עלמא שיריים דעלמא לא מעכבין והכא בשירי חטאת העוף דהיינו מיצוי איכא בינייהו רבי ישמעאל סבר מעכב ר"ע סבר אינו מעכב וקשיא דרבי ישמעאל אדר"י: **תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל.** והאי תנא דהכא דתני שאם נשאר סבר אליבא דר' ישמעאל דמיצוי אינו מעכב: **מתני' מיצה דמה חייבין עליה משום פיגול.** דמיצוי עולת העוף טז] במקום זריקה דבהמה והזאה דחטאת העוף דלא כתיב (א) אלא ונמצה דמו (ויקרא א) וההוא מיצוי קבע לה בפיגול אם חישב עליו במליקה להקטירה חוץ לזמנה דכי מיצה דמה קרבו מתיריו בפיגול וחייבין עליה כרת וה"ה דבתר מיצוי יש בו נותר וטמא: **ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן.** דכיון דכולה כליל ואין בה היתר לכהנים לעולם מועלין בה עד שתישרף כולה יז] ותנטל מאפרה תרומת הדשן דכתיב והרים את הדשן וגו' ח) ושוב כיון שנעשית מצותו אין מועלין בו: **פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין.** הן קדשי קדשים ואין בהן היתר לכהנים יח] והזאת יט] (זריקת) דמן קובען לפיגול אם חישב עליהן בשעת שחיטה וכיון דלית בהו היתר לכהנים מועלין בהן בבית הדשן במקום שריפתן: **עד שיותך הבשר.** עד שיתעכל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותן: **העולה.** וכל הני דמתני' בקדשי קדשים מיירי: **ואין מועלין בעורה.** דשל כהנים הוא דכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה (ויקרא ז): **ומועלין בבשר עד שתצא לבית הדשן.** דכליל הוא: **חטאת ואשם וכו' ואין מועלין בבשר.** דכיון דנזרק הדם הותר הבשר לכהנים דקדשי קדשים נינהו: **אבל מועלין באימורין.** עד שיתעכלו במזבח ויצא האפר לבית הדשן דנעשית מצותו: **שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו.** בפה: **קרמו בתנור.** דהיינו תחילת כ] עשייתן וההוא קרומא חשיב להכשיר כא] ונפסל בטבול יום וכו' כמו שחיטה דקדשי קדשים והכא ליכא בלינה משום דשתי הלחם אין נאכלין לא פחות (ב) משנים ולא יותר על שלשה: **ולשחוט עליהן הזבח.** דכתיב והקרבתם על הלחם (ויקרא כג) ואמרינן (מנחות דף סב.) על בסמוך וכיון דקרמו מיקרי לחם: **נזרק הדם.** של כבשים: **חייבין עליהן.** על שתי הלחם משום פגול אם חישב בשעת שחיטה לאכול הלחם חוץ לזמנו משום דכבשים מפגלין את הלחם: **ואין בהן מעילה.** דיש בהן שעת היתר לכהנים וכבר נעשית מצותן: **לחם הפנים מועלין בהן משהוקדשו.** בפה: **קרמו בתנור וכו'.** כדאמרינן בשתי הלחם והכא נמי ליכא בלינה דהכי קיימא לן (מנחות דף ק:) לחם הפנים נאכל (ג) לשמונה לתשעה לעשרה כב]: **ולסדר סידרו על גבי השלחן.** וכל זמן שלא קרס אינו קרוי לחם: **קרבו הבזיכין.** דהיינו המתירין חייבין עליו משום פגול שאם חישב עליו בשעת הקטרת הבזיכין הריני מקטיר על מנת לאכול הלחם חוץ לזמנו הוקבע הלחם בפגול דכי היכי דזריקת דם דבהמה דהיינו מתירה קובעת בפגול ובנותר ובטמא ה"נ קבעה הקטרת הבזיכין ללחם הפנים בכל הני: **ואין בו מעילה.** שהרי יש בו שעת היתר לכהנים: **המנחות מועלין בהן משהוקדשו.** בפה: **אבל מועלין בקומץ.** עד שישרף כולו ויצא לבית הדשן כדין אימורי קדשים לפי שהקומץ כליל הוא: **גמ' הנהנה מאפר תפוח.** היינו לאחר שהרים תרומת הדשן דהכי תנינן במסכת תמיד (דף כח:) שבתחלה כשהוא רוצה לתרום תרומת הדשן היה עולה לראש המזבח ופינה את הגחלים אילך ואילך וחתה את המאוכלות הפנימיות וירד והיינו תרומת הדשן הגיע לרצפה צבר את הגחלים על גבי רצפה רחוק מן הכבש ג' טפחים היינו מקום שנותנין שם תרומת הדשן והנשאר על גבי המזבח היה צובר את האפר לצד אחד של מזבח ביחד ועושהו עגול כמין תפוח וגבוה כמין כובע ואמרינן התם פעמים שיש עליו שלש מאות כור ואחר כך היה פושט את בגדיו ולובש בגדים הפחותין מהן כדתנא דבי רבי ישמעאל (יומא דף כג:) בגדים שבישל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו והיה מוציא מחוץ למחנה לבית הדשן וההוא קאמר הנהנה מאפר תפוח: **כולי עלמא לא פליגי דמועלין בהן.** שהרי עדיין לא נעשית מצותו: **רבי יוחנן סבר.** כיון דהאי הוצאת אפר התפוח צריך בגדי כהונה דההוא ולבש בגדים אחרים [ויקרא ו] היינו בגדי כהונה אלא שפחותין מן הראשונים בקדושתיה קאי ומועלין בו: **תנן מועלין בהן עד שתצא לבית הדשן.** משמע שאף על פי שנתרמה תרומת הדשן מועלין בה: **עד שתראה.** היינו עד הרמת תרומת הדשן אבל אחר שתרם תרומת הדשן אותו הנשאר הוא ראוי ועומד להוצאת הדשן ושוב אין בו מעילה והיינו כרב:

לצדדין קתני. פירוש מלק קאי אתרווייהו אבל מיצה לא קאי אלא אעולת העוף ואם תאמר אמאי לא מייתי מרישא דהך דתנן התם בפרק כג] חטאת העוף (זבחים דף סד:) קדשי קדשים שמלק כד] ושמיצה דמה לשמה ושלא לשמה פסול י"ל דמההיא לא הויא קשיא כלל דאטו מי אלימא ממתני' דקתני מיצה ורב תני הוזה כמו כן נמי נימא התם דמאי מיצה הוזה אבל בהך דמייתי הכא לא מצי למימר הכי דהא קתני כה] ואחד עולת העוף דלא שייכא בה הזאה ועל כרחך מיצה דוקא כו]: **ואמר רב פפא מיצוי חטאת העוף** כז]. בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נג.) גבי פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא וקאמר דשיריים מעכבין כח] דאחטאת העוף קאי: כט] ל]

מסורת הש"ס

א) [מנחות כז.], ב) [זבחים סד:], ג) [שם נג.], ד) שם לה: קד:, ה) [שבועות יא.], ו) [ויקרא ו], ז) [ויקרא ב], ח) [ויקרא ו],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיצה וכו' דלא כתיב בעולת עוף אלא ונמצה: (ב) ד"ה קרמו וכו' לא פחות משני ימים ולא יותר: (ג) ד"ה קרמו בתנור וכו' לחם הפנים נאכל לתשעה לעשרה לאחד עשר הס"ד ותיבת לשמונה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' כיון דכתיב ולבש. לכאורה צ"ל דכתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים דזה קאי על הוצאת הדשן אבל הקרא ולבש הכהן מיירי בתרומת הדשן וע' בתשו' מעיל שמואל בלקוטיו אות ס':

מוסף רש"י

הוכשרו ליפסל. נתקנו לקבוע פסולין הללו, בטבול יום ובמחוסר כפורים. אם נגעו בהן (זבחים לה:). **עד שיתיך הבשר.** גרסינן, ול"ג משיותך, דא"כ הוה ליה דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו, אבל עד שיתיך דאכתי איכא בהו צורך עבודת גבוה קרי ביה מקדשי ה' (שם) דכל זמן שלא נעשית מצותן מועלין בהן (שם קד:). **המנחות.** מנחת יחיד, מועלין בהן משהוקדשו. דקדושת דמים בת מעילה היא (שבועות יא.). **קדשו בכלי.** הביאה לעזרה ונתנה בכלי שרת, **הוכשרו.** נגמרה קדושתה, **ליפסל בטבול יום.** וכל לשון הכשר לשון תיקון, שמתקנו ומזמינו לכך (שם).

רבינו גרשום

והתניא מסלתה ומשמנה. היה יכול למימר מסולת ומשמן מאי מסלתה ומשמנה שיהא כל סולתה ושמנה שלם ואפילו שירים: **פרט לשחסר סולתה.** ואפילו דשירים אלמא דחיסור שירים מעכב הכא נמי והנשאר בדם דמיצוי נמי מעכב: לא דמי **התם.** גבי מנחה: **כתיב והנותרת קרא יתירא.** דכתיב ביה והנותרת תרי זמני שנה הכתוב בהו לעכב פרט לשחסר הכא כתיב והנשאר לחודה משמע שאם נשאר: **קתני מיחת ומיצה דמן.** מכלל דמשמע דמיצוי מעכב נמי בחטאת העוף הואיל ומצי מפגל בו במיצוי: **לצדדין קתני.** שמלקה משמע אתרווייהו אחטאת העוף ואעולת העוף ומיצה לא קתני אלא בעולת העוף דלית בה אלא מצוי אבל בחטאת העוף לא מצי מפגל במיצוי ולא מעכב: **והא תני דבי ר' ישמעאל התם.** בפרק איזהו מקומן של זבחים: **שירים מעכבין.** דהכי קאמר התם שירים מעכבין איכא בינייהו ר' ישמעאל סבר מעכבין: **ואמר רב פפא.** התם דכולי עלמא שירים לא מעכבין: והכא **במיצוי חטאת העוף** מעכב **איכא בינייהו.** מר סבר רבי ישמעאל מעכב ומר סבר ר' עקיבא אינו מעכב וקשיא דר' ישמעאל אדר' ישמעאל: **תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל.** האי תנא דהכא סבר אליבא דרבי ישמעאל דמיצוי לא מעכב דאמר שאם נשאר ימצה: **מיצה דמה חייב עליה משום פיגול.** דמיצוי דעולת העוף קאי במקום זריקה דבהמה והזאה דחטאת העוף דלא כתיב בה אלא ונמצה דמה. וההוא מיצוי קבע לה בפיגול אם חישב עלה במליקה להקטירה חוץ לזמנה דכי מיצה דמה קרבו מתירין דפיגול ואם אכל שוב ממנה חייב כרת וה"ה דבתר הכי חייב עליה משום נותר וטמא: **ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן.** דכיון דכולה כליל ולית בה שעת היתר לכהנים לעולם מועלין בה עד שתישרף כולה ותינטל מאפרה תרומת הדשן כדכתיב והרים את הדשן אשר תאכל האש ושוב שנעשת מצותה ויוצאה לבית הדשן אל מחוץ למחנה אין מועלין בה: **פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים.** הוו קדשי קדשים ואין בהן היתר לכהנים כלל והזאת דמן קובעתן לפיגול לכרת האוכל מהן אם חישב עליהן בשעת שחיטה: וכיון דלית בהו היתר לכהנים **מועלין בהן בבית הדשן.** חוץ למחנה היכא דנשרפין מי שנהנה מהן: **עד שיתוך הבשר.** עד שיתאכל הבשר דכיון דלשרפה קיימי לא נעשת מצותן עד שיתוך הבשר: **העולה.** וכל הני דמפרש במתניתין בקדשי קדשים מיירי: **ואין מועלין בעורה.** דשל כהנים הוא דכתיב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה: **ומועלין בבשר עד שתצא לבית השרפה.** דכליל הוא: **שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו.** בקדושת פה: **קרמו בתנור.** היינו תחילת תיקונו וההיא קרימא חשיבא בהכשר ליפסל כשחיטה דקדשי קדשים. והכא לא כת' בלינה משום דשתי הלחם נאכלות לא פחות משנים ולא יותר על שלשה ואם יש ספר שכתוב בלינה קסבר לאחר זמן אכילתן נפסלות בלינה: והוכשרו נמי **לישחוט עליהן את הזבח** דכיון דקרמו קרויין לחם: **ואין בהן מעילה.** דיש בהן שעת היתר לכהנים וכבר נעשית מצותן: ולחם הפנים נמי בההוא ספר דלא כת' ביה ובלינה היינו טעמא שהרי נאכל משבת ועד שבת והיכא דכתב ובלינה קסבר אם לן לאחר זמן נפסלין: והוכשר נמי **להיסדר על גבי השולחן: קרבו הבזיכין.** היינו מכשיריו: **ואין בו מעילה.** שהותר לכהנים ונעשת מצותו: **המנחות כו' אבל מועל בקומץ** עד שישרף כולו **ויצא לבית הדשן.** כדין אמורי חטאת ואשם: **אפר תפוח.** היינו לאחר שהרים תרומת הדשן ושמו אצל המזבח למטה והנשאר בדשן שעל גבי המזבח היה צוברו ביחד ועושהו עגול כעין תפוח וגבוה כעין קובע ואח"כ היה פושט בגדיו ולובש בגדיו גרועים והיה מוציאו חוץ למחנה לבית הדשן ואההוא קאמר הנהנה מאותו אפר תפוח: ר' יוחנן סבר כיון דצריך הוצאת הדשן בגדי כהונה דההוא ולבש בגדים אחרים היינו בגדי כהונה אלא שפחותים מן הראשונים **בקדושתיה קאי.** ומועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן: **תנן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן.** משמע דאע"ג דנתרמה תרומת הדשן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן (מועלין): **קשיא לרב** [וכו'] **אימא עד שתראה לבית הדשן** מועלין בו. כלומר עד שעת שתורם לתרומת הדשן מועלין בו אבל מאחר שנתרם ששוב אותו הנשאר ראוי ועומד הוא להוצאת הדשן שוב אין בו מעילה והיינו כרב:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פי"א מהלכות פסה"מ הל' ח טו יז: ב מיי' שם פי"ג הלכה ה: ג מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ג: ד מיי' פ"י מהלכות אבות הטומאה הל' ג ופ"ב מהלכות טומאת אוכלין הלכה ז: ה מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה לז: ו מיי' פי"ג מהלכות פסה"מ הלכה ה: ז מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ג: ח מיי' שם הלכה ד: ט מיי' פ"י מהלכות אבות הטומאה הל' ג ופ"ב מהלכות טומאת אוכלין הלכה ז: י מיי' פי"ט מהלכות פסה"מ הל' ג וע"ש: כ מיי' שם פי"ח הלכה ז: ל מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ד: מ מיי' שם הלכה ג: נ ס מיי' שם הל' ב והלכה ד: ע פ מיי' שם הלכה ו: צ מיי' שם הלכה ח: ק מיי' פי"א מהל' אבות הטומאה הלכה יג: ר מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הלכה יז: ש מיי' שם פי"ז הלכה ח: ת א מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה ח: ב מיי' פי"א מהל' אבות הטומאה הלכה יג: ג מיי' פ"ה מהל' תמידין ומוספין הלכה יד: ד מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ח: ה מיי' שם הלכה ז: ו מיי' פי"א מהלכות אבות הטומאה הלכה יג: ז מיי' פי"ג מהלכות פסה"מ הלכה ו: ח מיי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה ז: ט מיי' שם הלכה ג: י מיי' שם הלכה יד ופ"ב מהל' תמידין ומוספין הלכה טו:

תורה אור השלם

1. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

שיטה מקובצת

חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וכו' ובלינה. עי' תוס' זבחים דף כ ע"ב (ד"ה יציאה). ובש"מ שם: **לחם הפנים וכו' משהוקדשו קרמו בתנור.** עיין תוס' מנחות דף נז ע"ב (ד"ה ושמעינן): **המנחות מועלין בהן משהוקדשו.** בפה: **קדשו בכלי.** היינו כלי ראשון שהוא הביסא: **הוכשרו ליפסל בט"י וכו'.** ל"ג וביוצא דכלי לא מקדש [בנ"א נוסף: ליפסל] ביוצא עד לאחר קמיצה דהיינו עבודה קמייתא כדמפרש במנחות (ט' ע"א) וא"ת א"כ מנחת נסכים ומנחת כהנים דלית בהו קמיצה ה"נ דלא מיפסלו ביוצא וכ"ת ה"נ א"כ לא לישתמיט תנא דאשמועינן בשום דוכתא וי"ל דודאי במנחת נסכים ומנחת כהנים הכלי לבד מקדשן ליפסל ביוצא כמו קמיצה בשאר מנחות וכן אמר הכא דגבי שאר מנחות אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא עד לאחר שקרב הקומץ כדקאמר הכא וגבי מנחת נסכים ומנחת כהנים אמרינן מיד בסמוך קדשו בכלי הוי כשאר מנחות לקמיצה ובמנחות (שם תוד"ה ריש לקיש ובש"מ) הארכתי. תוס' מהר"פ ז"ל: **רש"י ד"ה עד שיותך הבשר, עד שיתעכל הבשר.** דכיון דלשריפה קיימי לא נעשית מצותן עד שיותך הבשר. לשון הר"א ז"ל: ד"ה קרמו בתנור **ולא יותר על שלשה.** כתב הר"א ז"ל אם יש ספרים שכתוב בלינה קסבר לאחר זמן אכילתו נפסלים בלינה: ד"ה קרמו בתנור וכו' **והכא נמי ליכא בלינה.** ובספרים שכתוב בהן קסברי אם לנו לאחר זמן נפסלין. הר"א ז"ל,

שינויי נוסחאות

א] יתירא הכא כתיב והנשאר (ש"מ), **ב]** מתיב **אבוה דרבי אבין** (ש"מ). ובמ"ה כתב דבס"א גרסינן מתיב אבוה דשמואל ול"ג דר' אבין, **ג]** תרי **תנאי אליבא דרבי** (ש"מ), **ד]** חייבין **עליה** (ש"מ ומ"ה), **ה]** עד **שיותך** הבשר (ש"מ), **ו]** ואין מועלין **בעורה** אבל (ש"מ), **ז]** ואין מועלין **בבשר** (ש"מ), **ח]** רש"י ל"ג 'ובלינה' אבל התוס' לעיל גרסי בלינה (מ"ה). ובש"מ גריס לה, **ט]** מועלין **בו** משהוקדשו קרמו בתנור **הוכשרו** ליפסל (ש"מ), **י]** חייבין **עליהן** משום וכו' ואין **בהן** מעילה (ש"מ), **יא]** חייבים **עליהן** משום (ש"מ), **יב]** לבגדי כהונה **כדכתיב ולבש הכהן מדו בד וגו'** בקדושתיה (ש"מ), **יג]** אמר לך רב **אימא** עד (ש"מ), **יד]** ומיצה **דמן אלמא** (ש"מ), **טו]** ומיצה **לא** קאי. כצ"ל (ש"מ), **טז]** העוף **קאי** במקום (ש"מ), **יז]** כולה **וינטל** מאפרה (ש"מ), **יח]** היתר לכהנים הס"ד. ומתחיל ד"ה הוזה דמן. **דהזאת דמן** (צ"ק), **יט]** והזאת דמן **קובען** לפיגול (ש"מ). וגי' ל"ק דהזאת דמן קובען, **כ]** נ"א. תחילת **אפייתן** (מ"ה). וגי' ל"ק תחילת תקונן, **כא]** להכשיר ליפסל **בטבול** (ש"מ), **כב]** לעשרה **לאחד עשר**, והס"ד. ומה"ד וליסדר. לסדרן על (ש"מ), **כג]** בפרק קדשי קדשים חטאת העוף שמלק (מ"ה), **כד]** שמלק **או** שמיצה (ש"מ), **כה]** דהא קתני **נמי** עולת העוף (ש"מ), **כו]** מיצה **דוקא** ומ"מ משני דלצדדין קתני. והס"ד (ש"מ), **כז]** חטאת העוף **איכא** בינייהו (מ"ה). וגי' ל"ק **ואחטאת**, **כח]** אחטאת העוף קאי (ש"מ), **כט]** דיבורי התוס' על המשנה תמצאם בדף ח ע"א, **ל]** כאן חסרים ד"ה אלו: **הנהנה מאפר תפוח.** גל גדול מאפר המערכה שמסלקין באמצע המזבח לצד אחד כדי לסדר את המערכה ותנן (תמיד כח:) פעמים שהיו עליו כשלש מאות כור ומשם היו תורמין כל יום מלא מחתה והיה מניחו אצל המזבח קדמה כדמפרש בזבחים (פו:) והשאר היה צריך להוציאו לבית הדשן: **לפני תרומת הדשן כ"ע לא פליגי דמועלין.** דאכתי לא נעשית מצותו שעדיין צריך להרים הדשן: **כי פליגי לאחר תרומת הדשן.** וקודם שעשו שום עבודה והקטרה מאותו יום דאל"כ הוי לפני תרומת הדשן מן אותו יום: **רב אמר אין מועלין כו'.** שהרי נעשית מצותו שנתרם הדשן ואפילו ס"ל כרב כר' יוחנן בהא דקאמר בפרק שני דיומא (כג.) דבעי בהוצאת הדשן ד' בגדים ובעי כהן כשר לרבנן דהתם מ"מ פליג עליה גבי מעילה כיון דאין להוצאת הדשן זמן קבוע אינה עבודה לענין שימעלו בה: **ורבי יוחנן סבר כיון דצריך לבגדי כהונה בקדושתיה קיימא.** ואפילו לר"ל דאמר במס' יומא (שם) דסגי בב' בגדי כהונה מ"מ מצי שפיר סבר כר' יוחנן דהכא דאמר מועלין ואפילו לרבי אליעזר דמכשר בהוצאת הדשן יכול להיות משום דכיון דצריך בגדי כהונה מצוה היא וא"כ דבר שלא נעשה מצותו היא ומועלין בו: **עד שתצא לבית הדשן.** פי' וקשיא לרב דלרב אין מועלין בו אלא עד שעת הרמה: **אימא עד שתראה לבית הדשן** והיינו שעת הרמה דמאחר שהורמה ראוי' לצאת לבית הדשן. (ש"מ),